

Purim: Petition and Perspective

פּוֹרִים תשע"ט

126 PURIM: REMOVING THE MASK

L. Bernstein

1. THE ROLE OF PRAYER IN THE PURIM STORY

One of the key elements of Purim that deserves our attention and consideration is that of prayer. When the Jewish People found themselves in danger of extinction, they turned heavenward and prayed, and through the agency of prayer they were saved. Indeed, the Gemara recounts that when Rav Masna would discourse on the *Megillah*, he would open with a verse that, for him, encapsulates the entire story:

For which great nation has a God Who is close to it, as is
Hashem, our God, whenever we call to Him.¹

In this regard, there is a fascinating comment of the *Rambam* in the beginning of the *Mishneh Torah*, immediately following his introduction. There, the *Rambam* lists all of the 613 mitzvos of the Torah, and at the conclusion of the list, he discusses the mitzvos of the Rabbis and

explains why they are not considered to be "adding on to the mitzvos of the Torah," something that the Torah itself forbids. Regarding Purim, the *Rambam* writes:

The Prophets, together with the Beis Din, instituted and commanded to read the Megillah in its time in order to mention the praises of the Holy One, Blessed Be He, and the salvation that He wrought for us and that He was close to our entreaties, in order to bless and praise Him, and in order to make known to future generations the veracity of that which He promised us in the Torah, "For which great nation has a God Who is close to it, as is Hashem, our God, whenever we call to Him."

* In other words, according to the *Rambam*, a primary role of the institution of Purim—if not the primary role—is to establish and reinforce the principle laid down in the Torah that Hashem is close to the Jewish People when they call out to Him in prayer.

2. THE MEGILLAH AND PRAYER

Moreover, the prayers of the Jewish People at that time are commemorated by us in our Purim observance every year! As we know, the Megillah is read twice during the course of Purim—in the night and in the day. However, this actually makes the mitzvah of Megillah reading unlike all the other mitzvos of Purim, which are done only in the day.

- What is the basis of reading the *Megillah* at night as well?

827 גנום

הדברים האמורים שופכית אוו על חיוושו של הרدب"ז, שהביא

אשנה ברורה (סימן צ סקבה):

- מיפוי שטחים וויאור נוחות לו רשות ים אחד להתפלל עם הציבור

ומבוادر מדבריו שם היה צורך להמתין ליום המוחז ומסוגל ביזouter לתפילה, היה ממתין ליום כיפור או לפוריק [זהיינו שאם זה ארע בקי' היה ממתין ליהכ' פ, ואם בחוות - לפורים]. והדברים מפלאים ביותר, דבשלמא התפלות של יום כיפור הקדוש והנורא שאו

**יעוטן מכל שאר הימים המיחודים שיש לנו בשנה, זה נשמע באזינו
לנו שהיה מן הרואי להמתין אליו, אבל להשווות לנו את יום הפורען
שער רחמים פתוחים והוא יום כפורה וסליחה וחיתום גור הדין, מוגן**

~ אלומ הנה לפניינו כי אצל הרודב"ז היה פשוט וברור שני הימים המסוגלים ביותר שתקובל תפילה לנו לפני ה' הם יום כיפור ופורים, ושניהם שווים לעניין זה, ואין עדיפות לזה מזו?! ➔

5

Interestingly, the source of this mitzvah is not found in the *Megillah*, but in *Tehillim*. The Gemara derives this obligation from the verse:

אֱלֹקִי אַקְרָא יוֹם וּלְאַתְּ עָנוּה לְלִילָה וּלְאַדְמִיחָה לֵא.
My God, I call out and You do not answer, and in the night I am

What does this verse have to do with reading the *Megillah* at night, with Purim at all, for that matter?

Rashi explains that the verse refers to the fact that the Jewish people were crying out to Hashem day and night to save them from Haman's decree.³

→ Thus, we see that the entire obligation of reading the Megillah at night is to commemorate the prayers of the Jewish People at that time.

כא / מודע לבינה

בציבור פרסומי ניטה הוי בקשר דימיא, וקרא נמי משמע כן דכתיב ולילה
ו' זומיא לי כלומר אף על גב שקורא ביום חיב' לקורות בלילה, והעיר הוי
ביממא כיון שעוצביו הכתב תחילת וכו', עיין שם. הנה יסוד הדברים מבואר
彻底。 אלא אם דיבינו את מובן הרכזויות

וכן מבוואר בר"ז (תענית ז, א מדי היר"ג) בשם הראב"ד, שהקשה חר' ש איסור תענית בחונכה ופורים...לפניהם ולאחריהם, וא"כ כיצד מתעניים ביג' באדר? אלא תענית אסתר שעניות מושם "חכרון הוא לנש שנעשה בו, ועוד שיש לנו סמק בכתוב שאמר וכאשיך קיימו על נפשם דברי הצמות (אסתר ט, לא), לומר שכשם שקיבלו עליהם לעשות יומ טוב כך קיבלו עליהם דברי הצמות וויקטם, כלומר לעשות תענית בכל שנה ושנה". הרי שלעדות הראב"ד תענית אסתר היא מעיקר חובה פורמים, לזכור הנס שנעשה בו.

* ולהאמור לעיל אפשר דקירות המגילה בלילה על אף שקורין ביום, עניינה כיוטר מפתה דברי הצמות וויקטם, וקריאת היום עיקרת מושם הניסים והישועות, וזה גם עניין ולא דומה לי, שלא כתיב בלשון חיובי. משום דעתינו הカリת הצלות גופא איןו עניין חוכב אלא. הזכרת הצללה מן השיללה, יש לרמז בז' שני רמזים, חדא דעתין ליה הוא עניין של השיכחה, עניין של הסתר פנים, צוז' דהרי תינקו רבנן להיות בתענית ביום שקדום פורם, וקריאת המגילה דיליל פוזים, דהיינו כשבועין זה מאונגה מהצום, דקירות המגילה דיליל מישר שייכי לעין צום תענית אסתר.

8 סע' א' סוף

■ תענית אסתר - הכנה לפורים

ולמדנו מכל זה, שתענית אסתר נקבעה כהכנה לפורים, והיינו כי כדי לזכות להשתיקן ליום הפורים, לודגנות המיויחדות שניתן להשיגו וכפי שכבר ראיינו, אי אפשר ליפול ישך לפורים, אלא מוכראים להקדים להשריש בלב את ההכרה שהקב"ה רואה ושותע כל איש בעט צרכו כאשר תענה ויישוב אל ה' בכל לבבו, וכפי שביאור המשגנ' אמרה שזהו הלימוד של תענית אסתר.

12

3. THE UNIQUENESS OF TA'ANIS ESTHER

According to the early commentators, appreciating the central role of prayer in bringing about the miracle of Purim is what lies behind the Fast of Esther on the thirteenth of Adar.⁶ Unlike other Rabbinically ordained fasts such as the Seventeenth of Tamuz or Tishah b'Av, which commemorate events of destruction, the Fast of Esther commemorates the fasting and prayer that brought about our salvation. In this way, the

thirteenth of Adar is not a day of mourning at all, but one of celebration and of publicizing the miracle of Purim.

Confirmation of the unique nature of this fast can be seen from the fact that when the thirteenth of Adar falls on Shabbos, the fast is observed on the preceding Thursday. Generally, when a fast day falls on Shabbos, it is specifically pushed off to the following Sunday, as the Gemara explains: "We do not bring calamity earlier."⁷ Why, then, is the fast of Esther observed before Shabbos and not afterwards? Rather, the rule of "not bringing calamity earlier" is not relevant to the fast of Esther, since this fast does not mark a time of calamity at all but rather celebrates one of salvation.⁸

It turns out that not only is the central role of prayer in the Purim story commemorated on the day of Purim itself through reading the Megillah, it has an entire day devoted to it before we even get to Purim!

אתה ההכנות שקבעו לנו בערב פורים היא להתענות ולהתפלל ביג' אדר - תענית אסתר. ובאמת בעצם תקנת צום זה בערב פורים יש פליאה גדולה.

הנה הרמב"ם (חל' תענית פ"ה ה"א) השריש לנו, שהיסוד של תעניתם צבור הו: ימם של ישראל מעתנים בהש מפני הצורות שאירועו בתקה לעורר הלבבות לפתוח דרכי התשובה, והוא זו זכרון למעשיהם הרעים ומעשה אבותינו שהיה כמעשינו וכו', שבכרון אלו נשברatis היטיב וכו' יעו"ש, לומר שתהענית באה' לעורר אותנו ולהזכיר את הצורות שאירועו לאבותינו ביום זה.

וא"כ היו צדיקים לקבע את תענית אסתר בתאריך שהתרחש הצרה, דהיינו בחודש ניסן שאו שלח המן את האגרות להשמדת הארץ ולإبد, ואו היהת תענית אסתר ונגזרות, וכן כל היהודים אשר בשושן ובכל מקום שהגינו האיגרות נאספו לצום וזעה, וזאת לאפשר לקבוע תענית ביום זה מפני החג הפסח, אפשר להחג את זה לימי הספירה], אבל מהיaca תיתני להקדים התענית ולקובע בערב פורים שהוא הזמן שאודרבה נקלחו היהודים והרגנו בשונאים?

ובאמת הרמב"ם עצמו לאמנה את תענית אסתר עם שאר הצומות, אלא אחריו שמנה את ארבעת הצומות (שם ה"ב-ז, הושיף וכו' שם ה"ה):

ונגאו כל ישראל באזנים אלו להתענות בשלשה עשר באדר זכר תענית שתהענו ביום המן שנאמר "דברי הצומות וזעה".

וראה מודרין, שבאמת תענית אסתר שונה היא משאר התעניות, אינה באה' גוףא צריך של הצרה אלא היא זכר לטענית שתהענו אן אבל זה גוףא צריך ביאור למה צריך לעשות זכר לטענית שתהענו אן ומודע לאן ד שעושים בפורים يوم משתה ושמחה זכר לנש?

9 במשנה ברורה (ס' תרפו סק"ב) Bair יותר זה:

כ' בימי מרדכי ואסתר נקבעו ביום י"ג באדר להלחם ולעמדו על נפשם והיו צריכים לבקש רחמים ותנוונאים שיעורם ה' להנקם מאוביהם. וממצו שחייבו ביום מלחתם שהיו מתענין, שכן אמרו ר' של' שמשה ובנינו ע"ה ביום שנלחם עמלק היה מתענה, וא"כ בודאי גם בימי מרדכי היו מתענינים באותו יום. ולכן נגאו כל ישראל להתענות ביג' באדר ונקרה תענית אסתר, כדי לזכור שהשי' רואה ושותע כל איש בעת צרכו כאשר תענה ויישוב אל ה' בכל לבבו, כמו שעשה בימים ההם.

בשער לנו המשנ"ב שבאמת הצום של תענית אסתר חלוק הוא לשאר הצומות, ואינו זכר לצום שהיא בזמן הצרה בחודש ניסן, אלא גרע לצום שצמו איז בחודש אדר בזמן הישועה, זה כדי להשריש אצלנו את האמונה שהקב"ה קרוב אלינו לקבל השובתו ותפילתנו כנסנו באלינו בכל לבבנו.

ל' מועד

פורים

ח' חזון

לו

13

לפי זה מבוואר מטעם מש"כ בספר קב' היישר בדבר סגולת תענית אסתר ביום המסוגל לחדילה הו"ל: "יכול מי שצער רחמים על איזה דבר שהוא צער להתפלל, רק פנאי לעצמו ביום תענית אסתר ויאמר תיזלה. מומר ב' ב' ב' תחיל'ם "איילת השחר" ודרשו רבותינו ז' לאסתר הריתה. נקראת איילת השחר. וא"כ ישפר שיזהו לפני השם ויבקש בקשתו ויזכיר זכות מרדכי ואסתר אשר בזכותו יערת לו הקב"ה וופתח לו שעריו רחמים, ותתקבל תפילתו ברצון..." יום תענית אסתר - כי יום הפורים הם ימי רצון ואהבה לנו טוב להחפטל ביום תענית אסתר ושותע תפילה יקבל ברחמים ובצורך את צפילתינו אמן." עב' וא' והדברים מבוארם לאור כל האמור, והבן.

בגאולה מצרים זכו להגאל מכח התפילה וכמו שכתב הרמב"ן (שם ב, כה) שכבר הגע זמנם להגאל ומ"מ לא היו ראויים, לנואלה אלא לפני הצעה קיבל תפילתם ברוחםין, יעו"ש.

אל אבל יותר מזה היה בגאולה פורים, וכי שגלו לנו חז"ל שכמעטה של הנס מתחילה ועד סוף הפעלה רק ע"י כוח התפילה.

* * *

27 מזמור 'איילת השחר' נוסד על גאות פורים

על הפסוק "למנצח על איילת השחר" (מהליכם כב, א), שדרשו הוז"ל על אסתור, אמרו ביום (כט, א):

אמר רבנן בר יפת א"ר אלעזר, למה נמשלו תפילתן של צדיקים כאילות [זהאי] שחר, לשון תפילה הוא דריש ליה, כמו "רווח בקרבי אשרכך", רשי". לומר לך מה איילה זו כל זמן שגדלת קרניה מפצלות, אף צדיקים כל זמן שמרבין בתפילה תפילתן נשמעת.

ומכתב על זה המהרא"ל בקדמת ספרו או ר חדש על מגילת אסתר: פירוש, כי הנס בימי המן היה - בשביל שהש"ת שמע תפילה. ועל זה סובב כל המזמור של איילת השדור, שיטד אותו ודע על גאולה זאת. ולא היה גאולה שהגיעו ישראל לצורה וחעקו אל הש"ת ושמעו הש"ת תפילתם - כמו זאת, ולכן הגאולה הזאת נקראה איילת, כי קרן האילת יש לו פיצלים וכו', וכן מה הייתה גאולה אסתר שהיתה על ידי תפילה וכו'. ומהני כי אין גאולה שנעשהה על ידי תפילה כמו זאת, כמו שאמר "דרבי הוצאות וויק頓" (אסתר ט, לא), לך נקראה הגאולה הזאת על שם התפילה, ונקראה איילת השחר, כי היו מתחזקין בתפילה וכו'.

28 קרא ה'ה'ם - ק' ר' ר'ם

פורים. ותוסוף אסתר ותדבר לפני המלך - תפילה

אולם גם השטן זה היצר הרע מכיר ויודע כמה גדול כוחה של תפלה, ולכן יעשה כל טזרקי שביעולם כדי לבטל את האדם מלחתפllen, ואחת מתחבולותיו היא לפועל שיזכה האדם להצלחה פורטה, ואז נדנה בעינויו שכבר הקשיב לה' בקהל תפילתו וממילא מפסיק מלחתפllen ואזותה שעיה יש בידו להתגבר עליו.

בזה ישב הרה"ק רב שמחה ישבך דוב' מצ'עשינוב ז"ע בכפרתור ופרח, איך לא עיבך הסטרא אחורא שיסטובב המן ברחובות העיר ויכריז לפני מרדכי "כחא יעשה לאיש אשר המלך חוץ בירקו", הררי באותה שעה אכתי לא נתבעלה הגזירה ועודין לא נתקיים הנס של "ונחפור הוא", וכיון שכח הסט"א שלט במורומים [cameorim (מגילה טו). "గבר מלכא עילאה מלכא תחתה"] מודיע לא פעל לבל יושפל המן כל כך לבני מרדכי, אך לפי היסוד האמור אתי שפיר, שלא בלבב שצד הטומאה לא עיביך לך, אלא אדרבה סייע בעדו לעשות כן, כי באותה שעה ראו דוהה אתחלתא דגאולה והסט"א רצה לעצור ולבטל את ההצלה, על כן גרם שיירע דבר הזה כדי שיחשוב מרדכי שידו גברה והם ניצטו

ב' ח' "איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש" ואיתא בגמ' (מגילה ייב ע"ב): "בן יאיר - שהאר עיניהם של ישראאל בתפילה, בן שמעי - בן שמעא אל תפילתו, בן קיש שהקיש דלתי רחמים". ובפי הגר"א מפני שבאים יש ד' חושים. ראה - שמיעה - הוא לראות בתורה שבכתב, שמיעה - שהשוו תורה שב' פ', דיבור - הוא למד אחרים. אבל הריח אינו צריך כלל לתורה אלא הוא בחינת ריח במו התפילה כמו"ב (ყירא א' ט')asha ריח נתוח לה' ומרדכי הוא בחינת ריח במו כתוב בשם' רחש ומרתוגמין מירא דבריא - שהוא בחינת התפילה. אבל שמיעה של בן אמרו שהוא כל הבהירונות הללו בתפלה, יאיר - שהוא עיניהם של ישראל הדיבור. ראה, שמיעה - ששמעו על תלתו שהוא שמיעה, קיש - שהוא שמיעה של מרדכי בדברי רחש ומרתוגמין מירא דבריא - שהוא בחינת התפילה.

ולדברי הגר"א הביאו בדברי הגمرا מרדכי מן התורה מנין הוא, ח'ק רומו כהו של מרדכי בתשעת פורים ועי' עונה הגמ' שכח'ו הוא בחינת התפילה. ויש לצרף להזה את מש'כ במגילת טטריםעה י' מרדכי יידע את כל אש' נעשה ויקרע בגדריו - וילבש שק ואפר ווועק זעקה גודלה ומרה" (אסתר ד' א). ובאיו הנטיבות י' רעד אשר גורה ברה"ק זהה יודע כי דרך העם שלא שב עד המכחו, ורק חווירים על היסיותם לבקש משרי המלך על נפשם, וכיצא מסיבותם רבים... ואין היסיותם מועלים כלל, וחפה מולעת תמיד, ולבן קרע בגדיו ולא חזר אחר הסיבות, כי נגד גוורתה י' תברך לא יוילו טבות ורב תפילה ורחמים ירבכ' ותשלח לו בגדים להלבש את מרדכי לרומו לו כי אצל רחמים ציריך ג' סיבות, ע"כ באם יש איזה גוורתה תתחל לבקש מאת המלך והשדים, ולא קיבל, רימנו לה שיטות לא יועילו". ע"כ.

ובפירוש הגר"א (אסתר ד' ב) "ולא קיבל פ' לא רצה לבדוק אפי' רגע אחד", והיו בו כל מהלך והשתדלות בעת הצרה עשה דרך שליחות ולא בעיר, ועicker מגמותו דירתה בתפילה.

16

גאות פורים - ע"י כח התפילה

וכך אנו מוצאים בכמה מקומות בח'ז"ל ובמדרשים באופן ברוך כל נס החצלה של פורים נעשה רק מכח התפילה.

זה לשון המדרש (אסתר רב' ט, ז)

או כולם בכך עד שעלה שעוטם למורים ושמע הקב"ה קול

בבבויותם כבשתי שעוט בלילה, באותו שעה נתגלו רחמי של הקב"ה ועמד מכסא דין וישב בכסא רחמים ואמר מה קול הנבזול הזה אני שמעו גדיים וטלאים? עמד משה ובניו ויחז' כה השווה לפני הקב"ה ואמר: רבש"ע לא גדיים ולא טלאים הם, אלא קטני עמק שהם שרים בתענית הימים שלשה ימים ושלשה לילות, ולמחרת רוץ האובי לשחטם גדיים וטלאים. באותו שעה נעל הקב"ה אותן אגרות שגזר עליהםathy חתומות בחותם של טיט וקורעם וכו'.

א"כ שומעים אנו באופן ברור מכל דברי המדרש, שמה שהציל את סר' ישראל ומה שקבע את הגירה לא היה אלא הכח של התפילה!

והנה בכל דבר ודבר, זה ברור כי א"א לזכות ביל הכח של תפילה כי רשי' בראשית ב, ח, ומיאיך אין שום מצב שתפילה לא יכולה להיעיל, גבומו שאארן בברכות (ג, א): כך מקובלני מבית אבי אבא, אפילו חרב תרג' אונח על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים. ווגם

כבר את אויביהם, וע"ז יפסיקו להתאמץ
ב��פילה, ומילא יכולו להתגבר שוב
ולקיים את הגירה.

יש להסмир לכך דברי החתום סופר
(מנילה טז) שמספרש את המשך הכתוב
(אסתר ז, יב) "ישב מרדכי אל שער
המלך", ואמר ר' רב שת' "שב לשקו
ולתעניתו", ומכאן נמצאו למדין "שאם
יהיה ח"ז בצהה ואח"כ ניצל קצת ממנה,
עפ"כ לא ייחד מלהתפלל, אלא יעשה
כבראונה, דלמא עשה זה הס"מ כדי
שיפסיק מלהתפלל, וראייה הוא מרדכי"
ודבריו הקדושים משלימים את דברי
הרה"ק מציענוב ויחדיו היו תמיים, כי
គונת הסט"א היהת להפיל את מרדכי
מודרגתו על ידי שירגש שננטבלה
הגירה, ומילא יפסיק מלהתפלל, אולם
מרדי ידע את כל אשר נעשה, ואף
לאחר הצלחה זו חזר לשקו ולתעניתו
ולהמשר תפילתו.

ב בדרכן זו מבאר נמי המלבינים את
הפסוק (ג, יג) "ויאמרו לו חכמייו זורש
אשתו, אם מזורע היהודים מרדכי אשר
החולות לנפול לפניו, לא תוכל לו, כי נפל
תפול לפניו" ותימה היא, איך נהפה

זרש מאוהב לאויב, וכי כך מדברים לחבר
וכ"ש לבעל בעת מפלתו, והלא לה"פ
היה עלייה לחזקו וליעיצו כדת מה
לעשות, אך האמת שננתנה לו עצה טוביה
ונפלאה, וכן אמרה, דהנה בני ישראל אין
כוחם אלא בפה, ולא שיר לנצח בשום
פניהם ואופן כאשר הם נושאים עיניהם
ולבם. אל ה' בתפלה עמוקך הלב, ולכו
אין עצה ותבונה כי אם להיות "תפול
תפול לפניו", פירוש שיטול לפני רגלו
חסר אונים כדי שידמה בעני מרדכי

שהוא נכנע אליו ומילא יפסיק
להתפלל, אך כאמור לא הצליח
בזמןתו, וכדברי החתום סופר שחד
לשקו ולתעניתו והמשיך לבקש
רחמים. ומכאן שארך דרש הcriha
וידעעה כמה גדול כהוה של תפילה, וידעעה
שם יתפללו בני ישראל כהוגן אין ביד
שם אומה ולשון לשנות עליהם שי.

ג אחד מטכסי היצור הרע בעת צרה
הוא, לבבל את האדם ולפחותו אותו
שעליו לעשות השתדלויות טוניות כדי

להינצל מן הצורה, ומילא יסיח דעתו מזו
התפלה ח"ז, או יאמר לו שהוא אכן ראי
לעמוד לפניו וארם יתפלל בודאי לא
יקשיב ה' לתפילהו, וזה עצת מלך ימ"ש
היא, וכמו שפירשו חסידי סלונים את
הפסוק (אסתר ט, כד) "כי המן בן המגדית
האגיג צרע כל היהודים חשב על
היהודים וגוי להומם ולאבדם" וקשה מאי
להומם, בשלמא לאבדם ניתחא, שזו היתה

22

תכלית. רצונו להשמיד לחרוג ולאבד, אך
מה הכוונה בתיבת "להומם", ואמרו שזו
היתה עיקר הגזירה לבבל דעתם, כי
הסתדר אחרא ידע הטוב שאם יהיה בני
ישראל בישוב הדעת יתפללו אל ה'
מעומק הלב אזי לא ישלטו עליהם שם
אומה ולשון, ועל כן גרו עלייהם תחילת
"להומם", ועל ידי זה סברו שיכללו
"לאבדם" ח"ז. ואשכחן נמי כאשר

22 Purim Eternal

R. Avi Feuer

THE

Gemara in *Kiddushin* explains that the early scholars were referred to as "sofrim," meaning "ones who count," because they would count the verses, words, and letters of the Torah, and would thereby be able to calculate where the middle verse, word, and letter of the Torah was.¹

What is the meaning of this Gemara? Why is it so significant to figure out what the center verse or word of the Torah is? Why did the early scholars take from their valuable time to count verses, words, and letters and why is that so important that they were actually given the label *sofrim* as a result?

The Maharal writes that the center point of any object represents the purpose and completion of that particular object.² In other words, it is the center point that encompasses the essence of the object. Therefore, it is crucial to find and discover that center point because it will provide us with tremendous insight into the core essence around which the object revolves.

When counting the 167 verses of *Megillas Esther*, we can discover that the middle verse is chapter 5, verse 7, which is discussing the dialogue

between Achashveirosh and Esther that took place at Esther's first feast. Let us take a look at this verse within the context of its surrounding verses in chapter 5:

"ויאמר המלך לאסתר במשתה היין מה שאתך יונתן לך ומה
בקשרך עד חצי המלכות ותועש" (Verse 6)

"ויתען אסתר ותאמר שאלתי ובקשתי" (Verse 7)

"אם מצאתի חן בעיני המלך ואם על המלך טוב לחת את שאלתך
ולעשות את בקשתי יבוא המלך והמן אל המשתה אשר עשה
לهم זmorph עשה בדבר המלך" (Verse 8)

In verse 6, Achashveirosh asks Esther, "What is your request and it shall be granted to you, and what is your petition?" Esther then responds in verse 7 by saying, "My request and my petition," but her actual request is not recorded until the following verse when she requests that the king and Haman return for another feast the following day.

It is fascinating—and somewhat perplexing—that the entirety of the middle verse in the *Megillah* simply consists of the words, "So Esther answered and said, 'My request and my petition,'" without even mentioning the content of Esther's request until the following verse! There must be something very noteworthy about the mere fact that Esther is making a request that would cause our central focus to be turned to it, rather than to the content of the request itself.

Until now, we have focused on the middle verse of the Scroll of Esther. Similarly, if we calculate the middle word of the Megillah, we find that the center word is the word שְׁאֵלָתִי, meaning "my request," which appears in the content of Esther's response in chapter 5, verse 8. Thus, we see that both the middle verse and the middle word of the Megillah share the exact same idea of Esther making a request from the king. What about the term שְׁאֵלָתִי is so central to the theme of the Megillah that it is both the subject of the middle verse of the Megillah as well as its exact center word? What is the correlation between the word שְׁאֵלָתִי to the holiday of Purim that would relate to the essence of this day?

Perhaps we can better understand this connection by looking at what the *Rambam* tells us was the focal point of the miracle of Purim. The *Rambam* writes that the very reason we read the *Megillah* on Purim is to praise Hashem for listening to our prayers and our cries for help, and to convey the closeness with which He relates to us when we call out to Him in prayer.³

The *Rambam* is thus informing us that a major theme in the holiday of Purim is this idea of שְׁאֵלָתִי and בְּקֻשָּׁה, of asking and beseeching Hashem with all of our requests and praying to Him to save us just as He did at the time of Purim. It is therefore not a coincidence that the central verse and the central word of the *Megillah* focus on Esther making a request from the king, which can also be construed as Esther simultaneously making a request of and davening to Hashem, the King of all kings.⁴

- In fact, the *gematria* of the word שְׁאֵלָתִי is 336, which is precisely the same *gematria* of the word פָּרָזִים! This would seem to point toward a further link between Purim and the concept of making a request.

Along the same lines, we find that when Mordechai HaTzaddik's lineage is recorded in the *Megillah*, it takes us back three generations. The Gemara in *Megillah* explains that the names of the three ancestors listed also hint to different character traits of Mordechai himself.⁵ The Gemara then illustrates to us that each of these names are descriptions of the types of prayer that Mordechai exhibited in order to help save the Jewish People from annihilation.⁶ This passage in the Talmud, therefore, seems to indicate that Mordechai's essence was one of prayer,

and that the salvation of the Jewish People was a direct result of these prayers and supplications.

It follows, therefore, that our celebration on Purim should also incorporate this central theme of prayer. In fact, the *Chiddushei Harim* explains that when the *Talmud Yerushalmi* states that on Purim we must give *tzedakah* to any poor person who extends his hand,⁷ it also refers to the fact that on Purim, Hashem responds to anyone who extends his hand in prayer, just as He responded to Mordechai and Esther.⁸

Therefore, when reading the *Megillah*, our focus is directed toward the central verse and central word, which both highlight the centrality of *tefillah*. On Purim, Hashem desires and awaits to answer our *tefillos* and those of the entire Jewish nation, in the same manner as He awaited the prayers of the Jews in the time of Esther and Mordechai. Hashem wants to help us; He is just waiting for us to open our mouths to ask for help. As the verse states in *Devarim*: כִּי מַיִן גּוֹדָל אָשֶׁר לוּ אֱלֹקִים—קָרְבִּים אֲלֵינוּ בָּהּ אֱלֹקִינוּ בְּכָל קָרוֹבָנוּ אֲלֵינוּ has a god who is close to it, as is Hashem, our G-d, whenever we call out to Him.⁹ It is this verse that the *Rambam*, based on the Gemara in *Megillah*,¹⁰ quotes as the central lesson of the entire *Megillah*.

Purim illustrates to us how fortunate the Jewish nation is—that Hashem loves us so dearly and is always interested in hearing from us. We just need to take advantage of that closeness by constantly knocking on His gates of mercy and calling out to Him with sincere and heartfelt prayer.

מואמר אהבתו. הוא שאמיר רבינו שלמה בן גבירול 'מן אליך אברוח' - כשהנץ מפחד מהקב"ה אתה ברוח, ולאן? אליו? לעיר לעודר את מדת רחמים של הקב"ה בוגר מדת הדין של הקב"ה. וכשהם שועצמת הסנה של מדת הרון היא באיכות של דין ד' יתרון, כך מדת הרחמים היא באיכות של רחמי ד' יתרון, אבינו שבשמים.

לפניהם רחמים כו' מעולם לא זכה עם ישראל לפני כן. כי הנה בשעה שבנו גוטס ועומד למות, אם לאחר מכן מן הארץ לו נס והוא חור לחיים, אין לשער ואין לתאר את השמחה ואת האהבה שיגלה כלפי אבינו באותו שעיה. זהוי שמחה שאין כדוגמתה הפורצת וגלוות החוצה עמוקה הלב. ומהfork כך גם בכמירים עליו רחמי באופן מופלא עד מאד.

וזו חסר ה' בעוצמה שאין כדוגמתה אשר התגלתה בפורים; עקב הסנה הנוראה שלא הייתה כמותה, בה היו שורדים באומה שעיה.

ובכל שנה ושנה בימי הפורים אף שאיננו נחונים בסכנות קליה, נפתחים המיעינות של ה"אוראה שמחה שנון ויקור" - מושפע علينا אותו חסד מופלא באותה עוצמה כמו שהיא בימי מרדכי ואסתר כשהיו שורדים בסכנה גוראה, ולכן ביום זה עליינו להשתדל לבך ברכות המזוז בכוונה מיוחדת, כי ע"ז ניתן לזכות לפרטנה ממש כל השנה, וכמו"כ לבון החיטב בברכת "רפאנו" כדי לזכות לרפואה שלימה לכל השנה, וכן כל הזוא צבו.

* עניין זה אמר ביום הפורים כלו, אך שעת ה"ויתיחה", ביביכול, של מדת החזירים, זו שעת קריית המגילה. אז נפתחים ביחס עוזו. מעוניינות החסד העגולאים השמורים אדר ורך לשעת הסנה. וזה שעת רחמים מופלאה ונוראה שאין להזכיר בזומנים אחרים: לא בשבת ואף לא בתפילה נ"עליה"! באotta שעין מושפע על כלל ישראל שפע של תורה שבה כלל הכל.

ע' גנו, איפוא, להפסיק מעט מלחתעס בעית קריית המגילה בכל הנעשה ס' בינו ולעמדו ולהתבונן במצוות האmittiyah בה אנו חיים באותה עת. הרוי בעית מושפע עליינו שפע של תורה, והוא זמן של גילוי מדת הרחמים במלוא עצמות, וזאת אם נפנה עתה אל הכרזא י"ה בחפילה על הפטות ועל הכלל,

ארחות פורים ר' אCKER | ס' ק' ל'

מעלת התפילה בעית משתה היין
על הכלל ועל הפרט

בעית משתה היין אמר, ויאמר המלך
לאטר במשתה היין מה
שאלתך ויתנתנו לך (טמאר, ג. ז). פירוש
הורה"ק מקאצק זיע"א על דרך דיאתא
בגמרה (מנילא טע. ג) שהמלך יכון למלך
של עולם, גם אמר ר' דורשי רשותות כי
אסתר רומז לכנסת ישראל. וזה ירמזו
בכאן הכתוב ייאמר המלך הוא מלך
של עולם ב"ה, לאסתור במשתה היין,
בעית שמתכבדים אישיש ישראל יחריו
רשותים לחיים, אזי אומר הקב"ה מה
שאלתך ויתנת לך ומה בקשתך וגנו, כי
בזה הזמן יכולם לשאול ולבקש
וישפיע הקב"ה טובו ממורים שלו
הבקשות יהיו נענית.

אמנם שעת הcorsor זו מוסתרת
ואנו לא רואים כי לפעמים נדמה
בעיני אושפז שהוא ים של הוללות
והשתכרות ושאר מעשה קנדס זהה
גורם שיש המשיכים דעת מקדושת היום
על ידי הטמודות שחוגגים ברוב עם

2. The Megillah hints that Hashem made Purim an *eis ratzon*, a time of Divine favor, for the Jews, as a *middah keneved middah* reward, a justified reward, for their reacceptance of the Torah on Purim with *ratzon*, willingly and voluntarily. When describing Achashveirosh's party, the Megillah states, וְשַׂתָּה כִּתְתָּא אָסֵף - כִּי סַד תְּלִיךְ עַל כָּל־רַב־בַּיּוֹן לְעַשׂוֹת קָרְצָן־אִישׁ־אִישׁ — "And the drinking was according to the law, not forced on the people, for so the king ordered that all the officials of his house should do, according to what each man wanted" (Esther 1:8). This *passuk* can also be read as follows:

— וְשַׂתָּה כִּתְתָּא אָנֵם — "The drinking was according to the law, not forced". The word שַׂתָּה, drinking, refers to Purim, because on Purim there is more drinking than eating, and the word the "law," can refer to the Torah. In other words, on Purim, we accepted the Torah willingly...

— כִּי־כִּי שַׂר הַמֶּלֶךְ — "For the king so ordered [that]": the King of Kings (Hashem) arranged a reward...

— עַל כָּל־רַב־בַּיּוֹן — "For all the officials of his house": for the Jews (as the Jews are Hashem's children and ministers of His house, the Beis HaMikdash)...

— לְעַשׂוֹת קָרְצָן־אִישׁ־אִישׁ — "to do according to what each man wants": that Hashem will fulfill the *ratzon*, desires, of each person!¹²

(*Imrei Noam*, vol. 3, Purim, s.v. "amru")

"לודיע' שכל קוין" - המתפללים אליך
"לא בישן"

ולכן י"ט מנהג שהתקבל בכל תפוצות כלל ישראל - ומזכיר גם בפסקים שאחוי שקוראים את המגילה ואומרים את הפיוט "שותנה יעקב", וככתוב שם בסוף: "לְהַזִּיעַ שֶׁכָּל קְוִוֵּךְ לֹא יָבוֹשׁ וּבָרוּ". "קוין" - הינו המתפללים אלו, כמו "קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'", תפלל לקב"ה, ואם אתה רואה שהתפללה לא נענית - אל תהי אש"ז חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה".

* להודיע' - בשביל זה קוראים את המגילה, וכן שהרמב"ם כותב - "שכלי קוין לא יבשו ולא יכלמו לנצח כל החוסים בן", להזכיר לעצמנו כי מי אף גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו, זה התכליות של המגילה.

us in everything we do, everywhere, and all the time. It is through this higher level of seeing Hashem and remaining connected to Him as His people, despite His being hidden, that we endure as a nation.

(Rav David Feinstein, *Kol Dodi on Megillas Esther* 9:28)

1.40. Why is Purim a special *eis ratzon*, a time of Divine favor, when Hashem answers all of our prayers without question?

1. When giving *tzedakah* throughout the year, one may check to see that the one requesting the *tzedakah* is legitimately in need. On Purim, however, the halachah is that אין רקקים בעיות פרים — "We are not exacting with Purim money [*tzedakah*]," such that *כל מי שפיטש זו למלל נזנים לו* — "Anyone who extends his hand to request [*tzedakah*], we give to him" (*Shulchan Aruch, Orach Chaim* 694:3). The *Aruch HaShulchan* (*Orach Chaim* 694:1) explains that this means, אין צין לדון אחריו — "We do not check after him [to determine if he is genuinely in need]."
This idea can be similarly applied with respect to prayer, in that on Purim, Hashem answers anyone who "extends his hand" to Him in prayer.

This is not to say that during the rest of the year Hashem does not answer our *tefillos*. Throughout the year Hashem does answer *tefillos*, but there are many things that can prevent Him from answering them at a particular time, for example, the accumulation of many sins, or even having poor *kavanah*, concentration, while praying. As such, when a person makes a request of Hashem during the year, it is possible that he will not be granted what he wants because Hashem has been קורך אחריו, "checking after him," to see if he is worthy of it or not. However, on Purim, Hashem does not "check after the person," but instead immediately grants whatever is requested. It is only dependent on one thing — whether one extends his "hand" in *tefillah* or not.

(*Chiddushei HaRim*; see also *Sefer Yemei Purim*, p. 100, citing *Meir Einei Chachamim*; A.P.S.)

(12) It is important to note that while it is guaranteed that Hashem will answer our *tefillos*, out of His love for us He answers all *tefillos letovah*, for good. This means that if a person davens for something, and Hashem knows that such a request will actually be detrimental to him (although the supplicant does not realize it), Hashem will not answer that specific request, but apply the *tefillos* from that request to something He knows the person really needs (A.P.S.).

וabhängig שקדמים הקב"ה שקל"י ישראלי שמליך בענין שהקדמים המליך אחשורש משתה הרוחקים לפניו מטהה עליים, כי כולם טועים, העשיר לא רבה ובעל

לא מעיט, ומצד זה נמדד הנם של פורים שירדה בח"י עגולים, וככ"ל, וזה עניין סיום המגילה, ודבר שלום לכל רגע, כי מובא שמרדי יש בנו ניצוץ של משה רבינו, והוא רמו במדרש שאוח"ל מרדי כדורו ממשה בדורו, מה משה עמד בפרק אף מדרכי, מה משה למד תורה וכו', ولكن כמו שאחפשתנטא דמשה בכל דרא, כן מדכי בא כל פורים כדאיתא בספה"ק, וזהו דבר שלום לכל זרענו, ומה זרענו בחיים אף הוא בחיים.

ובגמ' (מגילה יא) קחшиб ואoil כמה אמראי שחווי פותחים פתחא לדירוש בענין איגרת הפורים, כל אחד לפי דרכו, ואחד מהם הוא רב מתנה, שפתח פתחא מפסק כי מי גדי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו, והוא העניין שנתבאר שכל עיקרו של פורים הוא הקירוב. ושמו של האמורא שפתח בהאי פתחה הוא רב מתנה, והוא מלשון מתנה, שרומו למתנה הפורים שהוא הקירוב.

שבילי פנחס / מגילת אסתר / מאמר ג / שביל החסידות

חשבתני דרכיו לבאר כל זה, על פי מה שבירא ה"מאור עיניים" (ריש פרשת תרומה) אמר זו: "משנכנם אדר מרביין בשמהה", כי אדר הוא איטיות א' דר, ורומו על הקב"ה אלוף של עולם חזך בעולם הזה, ואנן לך שמחה יותר גודלה מכך. שהקב"ה אלוף של אלים דר, במתחונם ממיון שכיוונו בישראל עכדה"ק, והוא לא לאל (במג'ר כ הארכנו בלבבך הקדושים)."

שחבייא דברי היתולדות יעקב יוסף (יש בראשית) בשם הבשעת בתוספת ביאור, שאם אדם מאמין באמונה שלימה שלמה אלופו של עולם ומטהה בתוכה הצרה, אין אפשר בשום אופן שיקורה לו דבר רע:

"שמעתינו ממורי, שאם ירע אדם בידיעה ואמונה שלימה, שבכל הסתרות ומחשבות זרות הקב"ה מסתתר שם אין זה הסתרה כלל, כי בידיעה שאדם ירע ומאמינ שבעל תנעה והרהור דבר גדול ורב קטן שם הוא אלוף של עולם חיota אלקות, מיד יתפרדו כל פועליו אוון והרע נופל למטהה, ננתgal ההאר וחווית אלקות..."

הטעם לכן, כי "מגילת" הוא לשון גילוי ו"אסתר" הוא לשון הסתר, למלגנו על ידי קריית המגילה שמסופר בה נס פורים, אנו מגלים את אור ה' המוסתר ומלובש בתוך התבב, ועוד לאליק מיlein לחיותם בכיאור הדרכיהם.

כל עניין נס של פורים, הוא שוחריר הקב"ה למטה בה"י זו של עגולים, שהוא מבתי השtid, ונתgal הגנורה המוסתרת שבבל אשר בצד זה כל ישראל שופט. וכמ"ש בעבודת ישראל, שמגלת אסתר פירשו גilio הhostן, י"כ בקריאת המגילה פושטים את כל המגילה בגנית, שהוא עניין הגילוי.

בפורים הוא מן של מתנות לאביניהם, שא"ל הוא מן שרים בו כולם ואין חילוקי מדירות, בבח"י העשיר לא רבה והרל לא ימיט, ועניהם של עניינים נשואות למקרא מגילה.

ולכן סיום המגילה הוא ודבר שלום לכל רגע, כלומר שכולם שרים לטוכה. סוף המגילה נועז במחילה, והוא בימי אחשורוש, כמו שדרשו חז"ל מי שהאחרית והראשתו של,

דרינו שאן חילוקי מדירות בין ראשינו ואחרית, כדוגמת עיגול שאן בו ראש וכוכב. ועדין חרש אדר הוא ואחרון בסדר חרש השהה, ומצד קו ישר נמצא שיחד זה הוא בתחלת המדירות, והוא מכונן לשפט דרא"ש לאחরונה יעצו, ושפט זה נדרחה מחוץ לנונים, ולכן כשפנול הגורל של המן על חרש אדר שמה שמחה גדרולה.

וזהו ג"כ עניין מיתה משה בהרשות זה, שהוא סיום פעלותו זוכתו, והגם שידע המן שנולד משה בחרש אדר, אבל היה סבר שאין כוות זה מעיל כי אם בחינו אבל בmittתו מסתימית זכרו ומכטלות כותה לידתך. ואומנם כל זה הוא רק מצד קו ישר, אבל מצד עיגולים נמצא שארבה חרש אדר יש נ"ז מעלה יתרה שהוא סמוך לניסן, וטוען שהוא

געוץ במחילהו, ולפי"ז אין חרש אדר תחתית המדירות, שא"ז זה שיר ברכה עיגולים, ומאותר שענין סס הפורים הוא שירדה לארכ' מה"י עיגולים, נחפק חרש זה ע"י עיגולים להוועז נועז אורת בראשית, החדר"ש אש"ד נחפק לה"ם העשה"ר לא"ר רב"ה והד"ל ל"א עז"א, שהוא מנוצץ עיגולים נ"ל. ובמו"ן, מצד בח"י עיגולים אין סיום כורחו של משה רבינו בmittתו, שהרי אופשטותא דמשה בכל דרא ודר, ובפטיטותו של משה הוא זירור ונולד, ונמשך זוכתו ברכבת עיגול שא"ז לו סוף וו"ש שלא ידע רחן שב' אדר גילוי' משה, דהינו שהוא חזר ונולד אין רוח זוכתו, וזה עם כל הכלמות אין לו נטיג' עיגולין, והוא מבヒ' אחריתו עד' ארכ' ז"ק הא"ג עניין זה של נולד משה.

ובגמ' מגילה, בעניין המחלוקת אמרתי ראי קבוצת פורים בשנה מעוברת, איכא מ"ד שיש אכבע באדר ראשון מאחר שאין מעבירין על המצוות, ואיכא מ"ד דיש לקבע באדר שני דמיינך גאנלה לאנולעה עדיף. ואנשי מה שנtabאר מוכן שפיר מעלה מיסמרק גאולה גאגולה, שהרי סמיכות זו דרא עניין הנס ממש, שהוא מה שירד למטה בבח' עיגולים, שמאצ' זה יש מעלה חדש אדר שהוא סמוך לניסן, ונמצא שקביעות הפורים בחדר' עניין יש בו משום פרטומי ניסא, אבל הוא עדיף לא"ז מעבירין על ימאות.

46 מעתה יאריך עינינו להכין
שנמסך במקצת לביבת את
ה' הראשונית של "ותכתוב אסתר
המלכה" גודלה, כי לromo בך
שהחותר בימי אתחורוש היה כל כך
גדול, עד שהגיע לחתימת הסולם
בבחינת האות ת'. אלא שבנס פורים זכו
ישראל בגילוי הגדול של האות אל"ף,
שנרגלה שהקב"ה אלופו של עולם
נמצא בתוכה הסתור, כי והוא כל אפסי
ארץ את ישועת אלקינו, שסיבת הכל
מוחל עד כליה להצלת ישראל, זאת
עוד, כי שיתברא לעיל (מאמר יא) בשם

מן ה"חמת סופר", נתגלה אחרי הנס
למפרע שוגם בעת הזרה לא הסתיר
מעולם הקב"ה השגתו ואהבותו מאמנו,
נמצא שוגם בתוכה הסתור של האות ת'
היה מוטר אלופו של עולם.

ויש להוציא בזה תבלין כי על זה רומו
שם אסת"ר שהוא אחותו א' סתר,
לromo שוגם בעת הזרה היה הקב"ה
אלופו של עולם מוסתר בתוכן זאת ת'.
ואת וודע, אסת"ר נוטריקון אילוף סיוף
תיק ראש, כלומר אלופו של עולם
נמצא בכל הממצבים מהויחיו עד
ראשיתו. הנה כי אין זה רומו הפסוק:
ותכתוב אסתר המלכה", שכתבה את
בנס הגוזל במגילה אסתר, שמהילה
תיה ההסתור כל כך גדול בבחינת ת'
רכתי של "ותכתוב", אך גם שם בתוכו
הסתור של האות ת' היה בבחינת
"ותכתוב אסתר" - אסת"ד ד"ק, א'
סתר, וגם א' סיוף תוך ר'אי. לומו כי
אלופו של עולם היה מופיע בכל
המצבים לאחריו עד יאשition.

72 ◦ CONSTANT MITZVAH 1: EMUNAH — FAITH IN HASHEM

The Megillah is not about history, but about destiny. It is part of Tanach because it teaches us to examine our lives and try to see how

each event fits into Hashem's plan for our personal advancement. Think about the grand events in your own life: the person you married, and the person you didn't marry; the job you accepted, and the one that you really wanted but did not get; the teachers who influenced you. You may start to notice a pattern. Sometimes the grand events are not enough. You will have to focus on the minute details of life: people you met — seemingly by chance — who affected you in some way; a train you missed that caused you to see an advertisement on the next train that helped you grow; a ride you took with a friend, during which you overheard a conversation that contained an important message for your own life.

Such introspection can boost your Emunah, as you begin to make sense of your life and the path that has been paved for you. It might be painful sometimes. There might be questions. There may be events that you simply cannot understand. Don't forget — you are in the middle of the story. If we were to stop reading the Megillah somewhere in the middle, we wouldn't be able to make sense of it. We should internalize the message of the Megillah and use it as a guide for our own lives, and have faith that once we move on to the next world, all our questions will be answered.

47 בדור זו יתבאר מקרא-קדוש בפרש
וישלח (בראשית ל-ב-): "וישובו
המלכים אל עקב לאמר, באנן אל
אחיך אל עשו וגם הולך לקראותך וארבע
מאות איש עמו". רmono לו בזה, כי עיקר
כונו של עשר הוא רוק שזו הולך

לקראתך "וארבע מאות איש עמו",
ודמיינו שהוא מצליח לחשוף את האדם
בסתור היותר גדול שהיה אותן ת'
שמספרה ארבע מאות, ועל ידי זה הוא
מביאו לידי יושב כדי שיוכל לשולח
עליו. אמן העצה הייעודה היא להתגבר
עליו ולעלות מאות ת' עד לאות א', על
ידי שאימן באמונה שלימה שלaldofo
של עולם נמצא אפללו בסטור היותר
וגודל של האות ת'

45 יומתך לבאר בזה מילת "את" שנזכר
פעמים רבות ב תורה, ובבראשית
בגמרו (פסחים כב): כי א"ת רמז
את לרבות". והענין הוא, כי א"ת רמז
על החידור הפלא של אותן ת' יאמנו
ת', שאפלו בסטור הגדול של ת' יאמנו
שוגם שם מסטור א' שהוא אלופו של
עולם, ואו א"ת לרבות שמרבה את אדר
ה' אפללו בתוכו הסתור. ויש להזכיר כי
לכן רוקא רבינו עקיבא דרש "את לרבות",
כי הוא הולך בזה לשיטתו (ברכות ס):
"לעולם יהיה אדם וגיל למן, כל דעתיך
رحمנה לטוב עבד", הדינו על ידי
שיאמין כי אלופו של עולם נמצא בתוכו
הסתור של האות ת', אשר צו
בבחינה: א"ת לרבות.

42 אבל לפעמים ואנכי הסתר אסתיר
שאסתיר גם את ההסתירה, עד שאין
אלישיש שם חיות ואין יודע ונשכח
מן שתקב"ה שם אותו, וזה הו אל
כי פנו" אל אלוהים אחים,
בסתולקנות אמונה ובטהון, אז חל
עונשך, אבל כל זמן שהארם דברך
באמונה שלימה בבראו, לא יארע
לו שום רע אלא אהבה וחיבה".

[ג]

43 "סולם מוצב ארץ"
וראשו מגיע השמיימה"

על פי האמור הארcano לבאר ב"שביל
פנחים" (פרש ויצא מאמר ד מה
זהבאי ב"אמרי גנים" (שם אותו יג) בשם
ה"מגלה עמקות" רמו הפסוק (ריש
פרש ויצא): "ויצא יעקב מבאר שבע
וילך חרונה" - ויצא נטריקון: וירא
יעקב קזאת אלף. וצריך להבין מה

ענין צורת אל"ף שראה יעקב כשהחל
מבאר שבע לחון. אך לפי דבש
הבעש"ט יש לומר, כי היה שהוזכר
יעקב לגולות מבאר שבע אשר שם ישב
באלהה של תורה, וילך חרונה אל לבן
הרשעות וטומאות היה שם הסטור גודל
מאדר, שכן כדי שלא ליפול בראשות צייר
במחשכחו אותו אל"ף, כדי שיוכלו
תמיד שאלופו של עולם מסטור ומוצא
בסתור היותר גדול, ומיליא לא יכול
ברשות היואר כי יוכל תמיד את ה'
בבחינת: "שוויתני ה' לנגידו תמיד".

ויש לבאר בזה מה שהראה הקב"ה
לייעקב אבינו בחולום (בראשית
כח-יב): "זהנה סולם מוצב ארץ
וראשו מגיע השמיימה", כל העולם כו'!
אינו אלא סולם היורד מלמעלה למטה,
אורות א' עומדת בראש הסולם שם
מתלבשת אליו רוכב אלופו של עולם, וכן
אות ת' שעומדת בתחתית הסולם שם
הסתורה hei גודלה, "זהנה ה' נצב
עליו". אלופו של עולם נמצא מלמעלה
על כל האותיות ועל כל הממצבים,
ובבודת האדם היא לעולות בסולם זה
מאות ת' עד לאות א', על ידי האמונה
הגדולה. שאפלו בסטור hei גודל
מסטור שם אלופו של עולם.

48 זרוי עזבון

בעל ידו ויתנה להמן (פרק ג' גודלה
הסרת טבעת יותר מרארבים ושמונה
באים ושבע נביות שנתנו באה להן
ישראל שוכלים לא החורום למוטב
ואילו הסרת טבעת החיזרין למוטב.
ובבחינה שמצוינו במאה"ב (סמות יי, ז)
ופרעה הקריב ואמרו ר' זיל (טמורל מל' ז)
הקריב את ליבם לאביהם שבשמים.

זוזה אומר רשי' הק' אל הטבעת

האהת, לא ידעתי וכור' הינו אם

צרכים להגיע ח'ו להסרת הטבעת, או

שמא תשר הטבעת קבואה ולא נצטרך